

DOLENJSKE NOVICE

Dolenjske Novice izhajajo vsak petek; ako : : je ta dan praznik, dan poprej. : :

Cena jim je za celo leto (od aprila do aprila) 3 K, za pol leta 1-50 K. Naročnina za Nemčijo, Bosno in druge evropske države znaša 3-50 K, za Ameriko 4-50 K. List in oglasi se plačujejo naprej.

: Vse dopise, naročnino in oznanila :
: sprejema tiskarna J. Krajec nasl. :

Benedikt XV.

V tej vznemirjeni dobi, ko se ziblje cela Evropa kakor ob času preseljevanja narodov, je pretresel ves katoliški svet glas, da je umrl Pij X. Marsikoga nade so se na tihem obračale Nanj, kot klicarja miru in sprave. Toda omahnil je, umrl v bolestni zavesti, da tam zunaj divja krut boj med krščanskimi narodi. Kedaj pa dobimo zdaj papeža, so se povpraševali katoličani? Saj so vse meje zaprte! In vprav zdaj bi bil najbolj potreben. Toda v čolnu Petrovem sedi Kristus in govori: Zakaj se bojite, maloverni? Italija, ki je ostala doslej nevtralna, je dala iz lahko umljivih razlogov poročstvo, da bo ščitila volitev novega papeža. In hvala Bogu, stvar je potekla nepričakovano gladko in hitro. Še bolj nepričakovano pa je bilo, da je bil voljen papežem mož, ki se med kandidati sploh ni imenoval in ki spada med najzadnje imenovane kardinale: Jakob della Chiesa, nadškof bolgarski.

Rodil se je 25. julija 1854 iz plemenite rodbine markizov della Chiesa v Pegli, zapadno od Genuje. Star 24 let je bil posvečen v duhovnika. Svoje študije je potem nadaljeval v rimski plemiški visoki šoli za administrativne in diplomatske cerkvene službe. Ker je papež suveren, neodvisen tudi kot svetni vladar, ima svoje poslance pri tujih državah in le-ti pri sveti Stolici. „Accademia dei Nobili Ecclesiastici“ se zove ona visoka šola, v kateri se vzgojijo in izurijo papeževi prihodnji nunciji, poslanci itd. To šolo je posejal sedanjí papež štiri leta. Postal je doktor obojnega prava. L. 1883 je postal monsignore (tajni komornik sv. očeta) in bil poslan za tajnika pri nuncijaturi v Madrid. Tu je bil 4 leta. Rampolla, državni tajnik Leona XIII., ga je poklical leta 1887 v Rim kot tajnika svoje pisarne, nato pa ga je imenoval ravnatelja. V tej službi kakor popreje v Madridu je imel dovolj prilike seznaniti se z vsemi poslaniškimi in diplomatskimi posli pri sv. Stolici. Leta 1907

pa ga je imenoval Pij X. za nadškofa v Bologni, in v majniku letošnjega leta je postal kardinal. —

Za velikim diplomatom Leonom XIII., ki je z večjo roko ustvarjal ugodne razmere med Cerkvijo in državami, je prišel veliki praktični dušni pastir Pij X., kojega cilj je bil vse prenoviti v Kristusu. Razni časi in razmere zahtevajo razne ljudi. Zdaj nam je Previdnost Božja naklonila zopet Poglavarja, ki je izšel iz diplomatske šole, in mi katoličani mirno gledamo v prihodnjost. Saj vodi cerkev Tisti, ki je rekel: „Jaz ostanem pri vas do konca dni.“

Severno bojišče.

Velikanska bitka na avstrijsko-ruskem bojišču, ki traja že čez 14 dni, se je sedmi dan deloma odločila. Iz vseh došli poročil si lahko napravimo naslednjo sliko sedanje situacije:

Naše armade stoje v širokih črtah nasproti sovražniku. Proti severu obrnjena naša bojna črta obsega najmanj dve armadi, Danklovo med Vislo in Wieprzom in Auffenbergovo med Wieprzom in Bugom. Proti vzhodu obrnjena črta sestoji prav tako iz več velikih skupin. Kako so te skupine sestavljene in kdo jih vodi, še ni znano.

Oglejmo si najprej operacije Danklove armade. Dne 23. avgusta je general Dankl po tridnevem hudem boju popolnoma porazil štiri ruske armadne zbornice, to je od 160.000 do 180.000 mož. Dne 27. avg. je v bližini Lublina premagala Danklova armada pet ruskih armadnih zborov, to je 200.000 mož.

Dne 2. septembra je bilo od Auffenberga po osemindnevni velikanski boji popolnoma porazen približno sedem ruskih armadnih zborov, to je 280.000 do 300.000 mož. Če prištejemo še 250.000 Rusov, ki so bili pri Ortelsburgu totalno poraženi, lahko brez pretiravanja rečemo, da sta doslej Avstro-Ogrska in Nemčija porazili 700.000 Rusov, torej skoro tri četrtine milijona.

Armadi generalov Dankla in Auffenberga sta doslej sijajno izvršili naložene jim naloge.

Težavnejši je pa položaj na našem bojišču v vzhodni Galiciji, kamor so se Rusi vrgli z glavno svojo močjo. Vendar se jim pa ni posrečilo predreti naših čet ali sploh povzročiti pri naših armadah kak nered.

Doslej se je veliki ruski premoči res posrečilo prodreti do črte Lvov-Miholajev. Naši so dne 3. septembra Lvov izpraznili in zavzeli takoj ugodnejše pozicije zahodno od Lvova. Temu dejstvu se pripisuje velika strateška važnost, ker je Lvov odprto, neutrjeno mesto, ki ne nudi četam nikake zaščite. Naše čete so zapustile Lvov brez boja, kar dokazuje, da je sovražnik, utrujen po osemindnevni boji, prekinil svoje vojaške operacije. Lvov ni bil vzet, ampak izpraznjen kakor pred kratkim Instenburg, kjer so tiste čete, ki so s tem postale svobodne, kmalu nato pripomogle do zmage v mazurskih močvirjih, kjer je bilo uničenih pet ruskih armadnih zborov. Prav tako moremo tudi mi pričakovati vesti o skorajšnjih zmagah.

Rusi zasedli obrambne jarke v Ilovski okolici. Dunaj, 6. sept. (Kor. urad.) Uradno se poroča: Dne 3. septembra so zasedli Rusi izkopane obrambne jarke v velikem okolišu okoli Lvova. Naše čete so se bile že umaknile, da obvarujejo odprto mesto pred obstreljevanjem in ker govore tudi operativni oziri za to, da se Lvov prepusti sovražniku brez boja. Bombardement je bil torej naperjen proti utrdbam, ki so bile brez obrambe.

* * *

Kakor je Varšava glavno mesto Ruske Poljske, tako je Lvov glavno mesto avstrijske Galicije. Varšava šteje 800.000, Lvov pa nekaj nad 200.000 prebivalcev, med katerimi je velik del Judov. Mesto leži v kotlu, v dolini, ki se odpira proti severu. V mestu je nastanjeno gališko namestništvo, nadalje poveljstvo 11. armadnega

zboru. V Lvovu rezidirajo rimsko-katoliški, grško-katoliški in rumunski nadškof.

Odbit ruski napad. 600 Rusov ujetih. Dunaj, 7. sept. (Kor. urad.) Uradno se poroča: O že sporočenih ponovnih ljutih bojih Danklove armade, proti kateri je dobil sovražnik po železnici znatno pomoč, se je izvedelo, da je posebno skupina pod poveljstvom fml. Kestraneka krvavo odbila močen ruski napad in ujela 600 Rusov. Sicer vlada na obeh bojiščih, v kolikor je znano, tudi danes relativno mir.

Težavni boji pri Komarovu. Iz vojne poročevalskega stana se poroča: Boji pri Komarovu so bili zato tako dolgotrajni, ker so se Rusi obupno borili za svojimi močnimi utrdbami in ker je ozemlje tam zelo peščeno in močvirnato. Šele osmi dan so bili Rusi na obeh hribih obkoljeni in popolnoma poraženi. Avstro-ogrske čete so pokazale velikanski pogum, trdovratnost in vztrajnost. Po vsakem umikanju ruskih čet so nastopile vedno nove ruske čete, kakor da bi sovražnik rastel iz tal. Število ruskih vjetnikov pri Komarovu je gotovo večje kot 15.000, natančni podatki še niso mogoči.

Uspeh Danklove in Auffenbergove zmage. Dunaj, 3. septembra. (Kor. urad.) Z bojišča Danklove in Auffenbergove armade so dosedaj privedli 11.600 vojni ujetnikov; nad 7000 jih je pa še neznanjenih. V bitki ob reki Huczvi so naši zajeli, kolikor je do sedaj znano, 200 topov, zelo veliko vojnega materiala, številni tren, štiri avtomobile in vojno pisarno 19. ruskega armadnega zbora z važnimi tajnimi spisi. Sovražnik se v polni meri umika. Naše čete ga z vso silo zasledujejo.

Rusi v Lvovu. V danes došlih cenzuriranih listih čitamo: V petek, dne četrtega septembra je ena ruska divizija pod poveljstvom generala Ruskija vkorakala v Lvov. Vrhovni poveljnik ruske armade veliki knez Nikolaj Nikolajevič je o tem poročal carju, ki je podelil generalu Ruskiju Jurijev red 3. in 2. razreda.

LISTEK.

„Ubijač...“

(D dalje.)

Na vasi so se zbirali radovednejši in zijali za nama; rejena kmetica, na čelu vsem, še vedno z loncem v rokah, jim je razlagala na vsa usta, da sedaj ženo žandarji Brundovega ubijača —

Steza se je spuščala vedno globlje; zdaj je vodila med solnčnimi košenicami, koder je veselo in bujno poganjala baržunasto mehka otava, zdaj med košatimi gozdiči, ki so s svojim bahatim zelenjem senčili pot in mestoma popolnoma zapirali pogled v dolino, kopajočo se tam daleč pod nama v zlatem dopoldanskem solncu.

„Če bi mi hoteli malo popustiti vezi, gospod“, je dejal fant, ko je videl, da se ne zmenim dalje zanj.

„Si se mi ravno prikupil s svojo pokornostjo — res!“

„Ali, glejte, roke imam že čisto črne!“ „Prav, le imej jih! Boš vedel za prihodnjič!“ sem mu odvrnil. „Za bolnike tvoje vrste je to najboljše zdravilo!“

Šla sva nekaj časa molče dalje, potem je fant zopet začel:

„Verujte mi, gospod, da tiste neumnosti nisem napravil iz hudobije!“

„Seveda, vse je bilo samo za šalo in kratek čas, kaj ne?“

„Kaj bi tisto, gospod! Za šalo tudi ni moglo biti! Take šale so drage.“

„Jaz tudi mislim! In koliko te bo zabava stala, boš izvedel v kratkem!“

Fantin me je pogledal s skrbjo in zopet povsod glavo; najbrže je uvideval šele sedaj, kakšno budalost je napravil s tem, da se je s sekiro zoperstavil orožniku pri izvrševanju službe.

„Kaj se mi neki more zgoditi za to!“ je rekel čez trenutek, hoteč se kazati malomarnega, toda glas se mu je proti volji zatresel negotovosti.

„Vidiš, kako si neumen! Samega sebe biješ po ustih! Pravkar si sam trdil, da podobne stvari niso poceni, sedaj pa vprašuješ, kaj se ti more zgoditi! Kaj neki! K tistim svojim štirim tednom, ki jih že imaš, dobiš še drugih osem, pa bo!“

„Saj mi ne morete ničesar dokazati!“ „Dokazati?“

„Da! Kje imate priče?“

„Kaj pa mati?“

„Ne bodo hoteli pričati!“

„Ne bodo hoteli pričati! Haha! Zaradi tega si ne delaj sivih las! Bomo že videli, ali bodo hoteli ali ne! In če ne bodo marali, bo moja beseda sama tudi nekaj zalegla, ne boj se!“

Glava mu je klonila še nižje, potem je poskusil še enkrat:

„Pa poškodoval vas tudi nisem nič!“

„Kaj misliš, da obešajo samo morilce in cestne razbojnike? In za to, da me nisi zadel, ne poj slave sebi! Kar lepo potolažen bodi, prijatelj, sedel boš, pa amen besedi!“

Kakor že rečeno, sem bil tistega jutra nenavadno dobre volje. Zato sem se tudi s fantom spustil v tako dolg pogovor, kar sicer ni bila moja navada. In nazadnje! Fant je bil videti nekam pošten in dober, magarec iz duše, kot jih je često dobiti po vaseh, gotovo ni bil. V obrazu in očeh mu je ležalo nekaj odkritega, česar pri nepridipravih, ki so iz srčne zlobnosti in resnične pokvarjenosti v nadlogo in pokoro vsej soseski, ni najti. Gotovo je bil ta Brundov „ubijač“, kakor ga je krstila kmetica s piskrom, tiste vrste lonca, ki hipoma zavre in prekipi, ki se pa takoj

zopet pomiri, kakor hitro si ga odmaknil od ognja.

„In to!“ sem povzel čez čas besedo znova. „Ali te ni sram prositi, da naj ti zrahljam verigo? Fant, ki se ob nedeljah pretepa po gostilnah — pa — hm! Nekaj sem jih že spravil uklenjenih na gorko, ampak ti si le prvi, ki zahtevaš kaj takega!“

Ugriznil se je v ustnico, srpo pogledal predse in dejal: „Ali mislite, da bi ne strgal teh koncev, ako bi hotel? Enkrat, kvečjemu dvakrat bi udaril z rokama po kolenu in verižica bi preletela najmanj v tri kose!“

„Daj, poskusi! Morda se ti sedaj obnese boljše, kot se ti je preje doma na dvorišču!“

Poznal sem mu po obrazu, da ga je moje roganje hudo zadelo, ali premagal se je, četudi težko, ko je dejal:

„Nočem, ker vem, da boste sami tako dobri in mi popustili. Glejte!“

Prsti so mu na koncih in za nohti postajali rumenkasti, v zgibu pod verižico pa se je tu in tam pokazalo nekaj kot kapljica krvi.

„Dovolj slabo sem si postlal!“

„Po lastni neumnosti.“ (D dalje sledi.)

Ruska narevska armada uničena. Berolin. Po poročilih iz vzhodne Pruske je ruska narevska armada prenehala eksistirati. Uničeni osmi, petnajsti, triindvajseti in polovica šestega in prvi armadni zbor sta dosegla mejo le z velikanskimi izgubami. Izguba ruske artiljerije znaša 400 do 500 topov. Število vojnih ruskih vjetnikov v vzhodni Prusiji vsak dan narašča in jih je že 90.000.

Boji pri Černovicah. Pri Černovicah so naše čete pod vodstvom podmaršala Alberta Schmidta porazile eno rusko divizijo. Zajele so 400 pušk, 4 strojne puške in 800 vjetnikov.

Nemci zopet ujeli 1000 Rusov. Vratislava, 8. septembra. (Kor. urad.) Od tukajšnjega nadomestnega generalnega poveljstva se naznanja: Naša sleška deželna bramba je včeraj po zmagovitem boju ujela 17 častnikov in 1000 mož ruskega gardnega zbora in III. kavkaškega zbora.

Auffenbergova zmaga. Vzhodno od Danklove armade, ki je po tridnevni bitki zmagala, je pričela 25. avgusta med Huszvo in Wieprz dirigirana Auffenbergova armada napad na sovražne čete, ki so prodrle od Cholma proti jugu. Iz tega se je izcimila bitka pri Komarovu. Dne 28. avgusta je posegla vmes armada nadvojvode Jožefa Ferdinanda.

Po dolgih bojih je bilo v popoldanskih urah 1. septembra gotovo, da je Auffenbergova armada, v kateri so se tudi dunajske čete in skupina generala Borojeviča z izredno sposobnostjo in hrabrostjo borile, popolnoma zmagala. Komarov in višine južno do kraja Tyszowce so bile zavzete. Nadvojvoda je prodril do Starcijevega sela. Cele čete ujetnikov, neštevilni vojni material, med tem 200 topov in veliko strojnih pušk, je padlo v naše roke.

Na bojišču zahodno od Visle. Avstrijske čete so, po zmagovitih bojih pri Ilzi prodrle do Radoma, v vedni zvezi z nemškimi četami, ki so šle čez Čenstohov, Novo-Radomsk in Konskije. Dne 29. in 30. avgusta je prišlo na tej črti do večjih bojov z dvema ruskima divizijama, ki sta bili vrženi nazaj. V Kielcu stacionirani zrakoplovi so zadnje dni izvršili izvrstne poizvedovalne polete v notranjo Rusko Poljsko in s tem zelo olajšali prodiranje zveznih armad.

Na južnem bojišču.

Mohamedanci beže iz Sandžaka. Mohamedanske rodbine, ki tropoma beže čez mejo in ki jih bosenske oblasti sprejemajo, poročajo o strašnih grozodejstvih srbskih in črnogorskih vojakov, ki v Sandžaku požigajo. Mohamedance so pričeli preganjati, ker se niso hoteli proti Avstrijcem vojskovati. Srbi in Črnogorci so nato oplenili mohamedanska posestva, hiše so požgali, žene in otroke mučili do smrti.

Pred Belgradom je mir. Pred Belgradom vlada mir že več tednov. Srbi le izstrele tu in tam kak strel. Artilerijski ogenj popolnoma počiva. Splošno se sodi, da so Srbi po zadnjih velikih bitkah utrujeni.

Naš uspeh na črnogorskem bojišču. Dunaj, 3. sept. (Kor. urad.) Na balkanskem bojišču je napadla pod poveljstvom generalmajorja Pongraca tretja gorska brigada, ki je že prej enkrat izvršila drzen upad v divjo, vojaško Črnogoro, pred nekaj dnevi iznova na obmejnih višinah pri Bileči stoječe Črnogorce. Vrgla je nazaj množestvilnejše sovražne sile po večdnevni hrabrih napadih, vzela sovražniku tudi težke topove in s tem drznim napadom oprostila od Črnogorcev ogroženo obmejno trdnjavo.

Nemci se bližajo Parizu.

Nemci napredujejo na celi črti, obstreljujejo francoske trdnjave, ki jim padajo druga za drugo v roke. V Parizu, pred katerim so se že pojavile kavalerijske

patrulje, nadaljujejo z utrjevanjem. Za obrambo mesta so sestavili posebno armado, ki se oficijelno imenuje „pariška armada“. Več sto tisoč Parižanov je zapustilo Pariz, ne samo ženske in otroci, ampak tudi moški. Po vseh parkih so drevesa posekali in zabarikadirali vhode.

Tri nemške armade stoje na severozahodni in severovzhodni črti pred Parizom in skoro gotovo so že napadle skrajne pariške utrdbе, kajti v Pariz se že čuje gromenje topov. Nemška konjenica je zahodno od Pariza prekorčila reko Seine. Nemške čete zato tako hitro prodirajo, da puste Francozom kolikor mogoče malo časa za izpolnitev utrdb in za organizacijo. Zatvorne utrdbе Hirson, Les Ayvelles, Condet, La Fere in Laon so vse vzele brez boja, in so zdaj v naših rokah vse zatvorne utrdbе v Severni Franciji, izvzemši trdnjave Maubeuge. Po zadnjih poročilih je pa tudi glavna trdnjava na severnem francoskem bojišču, Maubeuge, že padla. S tem je francoski defenzivi odvzeto dragoceno opirališče. Sedaj se bodo Nemci vrgli z vso silo še na trdnjave na vzhodni francoski črti. Po padcu teh trdnjav, se bodo pa pričeli napadi na Toul in Epinal. Obleganje Pariza se že pričinja. Nemci so komaj 20 km oddaljeni.

Več fortov trdnjav Belfort padlo. Močni nemški oddelki z najtežjimi oblegovalnimi topovi stoje pred Belfortom. Bajeto so to 42 cm možnarji, ki so Lüttich in Namur osvojili. Ob švicarski meji se je spopadla francoska in nemška kavalerija. Zmagali so Nemci in vjeli 10.000 Francozov. Severne forte, ki čuvajo Belfort, so Nemci, razven Lepuayja, že zavzeli.

Francozi zapustili Rouen. Kopenhagen, 6. sept. (Kor. urad.) Francozi so zapustili Rouen.

Rouen je francosko mesto, ki leži severozahodno od Pariza, v smeri proti znanemu pristanišču Havre. Prebivalcev ima 118.500.

Francozi zapustili Lille. „Frankfurter Zeitung“ poroča iz Antwerpna: Francoska posadka v Lilleju, približno 50.000 mož, je mesto zapustila in krenila južno proti vzhodni fronti. Korakala je s topovi v Maubeuge. Posledica je, da je postalo Lille odprto mesto.

Boji za Antwerpen. — Termont padel. Berolin, 8. septembra. Številni begunci zapuščajo na ladjah Antwerpen, ki že bo v najkrajšem času odrezan tudi od zahoda. Trdnjava Termont (jugozahodno od Antwerpna) je padla. Mesto gori na več krajih. Včeraj je nemški zrakoplov metal bombe v Gent. Prebivalstvo beži v Ostende. V Antwerpnu vlada velika panika.

Berolin, 8. septembra Trdnjava Maubeuge je včeraj kapitulirala. 40.000 vjetnikov, med njimi štirje generali, 400 topov, veliko vojnega materiala je padlo v naše roke.

Maubeuge (izg. Mobêž) je mesto z 12.970 prebivalci in je trdnjava prve vrste. Utrjena črta je dolga 30 km. Trdnjava ima devet glavnih fortov in šest medutrdb.

Nemci zavzeli Amiens. Nemci so po tridnevnem boju zavzeli Amiens. Bojno središče tvori zdaj Moreuil v departementu Somme. Nemške čete so došle že do Creil-a in Sentinsa (40 km severno od Pariza), tako da v Pariz že čujejo gromenje topov.

Pred odločilno bitko. Rim, 8. sep. „Tribuna“ poroča iz Pariza, da se v najkrajšem času pričakuje za glayno mesto odločilne bitke. Ena nemška armada stoji 20 km od Pariza. Francozi so postavili vse do zadnjega moža, da preprečijo nemško prodiranje v Pariz.

Nemci vzeli dve utrdbi pri Maubeugu. Maubeuge gori. Berlin, 6. sept. (Kor. urad.) Veliki generalni štab obvešča: Cesar Viljem je bil včeraj navzoč pri napadalnih bojih na utrdbi Nancyja. Pri Maubeugeju sta padla dva forta in postojanke, ki so ju vezale. Artiljerijski ogenj se je mogel že na mesto obrniti. Mesto na raznih krajih gori.

Nemci obstreljujejo Termonde. Iz Ostende se poroča, da obstreljujejo Nemci Termonde (Belgijska trdnjava zahodno od Mechelna in jugozahodno od Antwerpna).

Francozi zapustili Boulogne. Berolin, 8. septembra. Londonski „Evening News“ objavlja m. m. brzojavko, da so Francozi in Angleži zapustili Boulogne, ki tvori poleg Havra in Calaisa najvažnejše križališče prometa med Francijo in Anglijo s trdnjavo II- vrste. Prebivalcev šteje do 60 tisoč. Tudi Calais je ogrožen, Havre pa odrezan od Pariza in od Francije. Če Nemci zdaj vzamejo tudi Boulogne, Angleži v severni Franciji ne bodo imeli več pristanišča za povratak v domovino.

Avstrijske čete zajele 4000 Srbov.

Dunaj, 8. sept. (Kor. urad.) Iz vojnega stana se uradno poroča. Poveljstvo armade je izdalo dne 7. septembra sledeči razglas: Posebno me veseli, da morem naznaniti, da je bilo pri poskusu vzhodno od Mitrovice udreti v naše meje 4000 Srbov zajetih. Pri tej priliki so naše odlične čete na jugu zaplenile tudi srbski vojni material. To naj se takoj splošno naznani. Nadvojvoda Friderik, general infanterije.

Mitrovica je majhno mestce, ležeče tik ob Savi v pokrajini Srem v Slavoniji. Šteje 11.500 prebivalcev. Našim ljudem je znano po tem, ker tja doli izvažajo les po Savi. Odlikuje se po svojih sejnih in je važno križišče s Srbijo. Nasproti Mitrovici leži srbska vas Mala Mitrovica.

Dohod dveh vlakov z ranjenci v Ljubljano.

V nedeljo zvečer je dospel v Ljubljano prvi večji vlak z ranjenci, dolg 50 vozov. Slovencev je prišlo s tem vlakom le kakih pet. Naših ranjencev so oddali mnogo po gališki progi, dalje na Dunaju, v Gradcu in drugod. V pondeljek zjutraj so pripeljali s posebnim vlakom 442 vojakov ljubljanske artiljerije, alincev, mož 17. pešpolka, 97. pešpolka in drugih čet hrabre naše armade. Od teh 442 jih je ranjenih 50, katere so pripeljali v garnizijsko bolnico, ostali so maroderji, mnogi imajo revmatizem. Ti ranjenci so večinoma ranjeni v levo roko ali levo nogo. Rane so zadali ruski šrapneli, ruske kroglice so le malo naših vojakov zadele.

Dve angleški bojni ladji potopljeni.

Angleška križarica „Pathfinder“ je 5. t. m. na vzhodni angleški obali zadela ob mino in se potopila. Izgube znašajo: 4 mrtve, 13 ranjenih, 243 mornarjev pa pogrešajo.

V Atenah zatrjujejo z vso gotovostjo, da je velika angleška križarica „Warrior“ blizu črnogorske obali zadela ob mino in se potopila. Veliko trupel angleških mornarjev je bilo vrženih na črnogorsko obrežje.

Francoska mornarica brezuspešno bombardirala Kotor.

Dunaj, 3. sept. Uradno se razglša: Dne 1. septembra ob 9. uri zjutraj se je pojavilo na veliki daljavi pred vhomom v kotorsko luko francosko sredozemsko morsko brodovje, obstoječe iz 16 velikih enot (oklopnice ali križarice) in velikega števila torpedovk. Francosko bojno brodovje je oddalo 40 strelav močnega kalibra na zastareli fort na vrhu d'Ostro, ne da bi ondotne utrdbе kaj poškodovale. Od posadke so bili trije možje lahko ranjeni. Nato je plulo francosko brodovje nekaj časa v severozahodni smeri in se je nato obrnilo proti jugu, navidezno kakor bi Adrijno zopet zapustilo. Gre se torej oči-

vidno za brezuspešno demonstracijo francoskih bojnih moči na naši južni obali.

Angleška, Francoska, Rusija sklenile skupen boj in samo skupen mir.

Pariz, 8. septembra. (Kor. urad.) Agence Havas poroča iz Londona. Sir Grey, angleški minister za vnanje zadeve, ruski in francoski poslanik, vsak pooblaščen od svoje vlade, so sklenili sledeči sporazum: Vse vlade se zavežejo, da ne bo nobena sklenila separatnega miru z nobeno državo. Mir bodo sklepale vse tri solidarno in nobena teh držav ne sme staviti pogojev, ne da bi se o njih preje sporazumela z ostalima dvema.

Sin Abdul Hamida novi albanski knez.

Rim, 9. sept. „Giornale d'Italia“ poroča iz Drača: Novi albanski knez postane Buran Eddin Efendi, sin sultana Abdul Hamida. Albanija ostane neodvisna od Turčije. Knez si po izvolitvi izbere zastavo. Pričakujejo, da postane Essad paša ministrski predsednik, prejšnji turški častnik Irfan bej pa višji poveljnik v Draču. Vstaši, ki so se vlade polastili, so izjavili, da je odstavljena dosedanja albanska vlada in pozvali so mednarodno komisijo, da naj o tem obvesti evropske vlade s pristavkom, da so ugasnili mandati na evropskih dvorih poverjenih albanskih diplomatskih zastopnikov, ki jih odpokličejo in nameste s pristavi vstasev.

Albanija dobi mohamedanskega kneza. Vstaši so vkorakali v mesto Drač pod šestimi turškimi zastavami. Jeftan bej je prevzel vladno posle, dokler ne pride na prestol turški knez.

Domače in tuje novice.

Velikodušen dar. Res je sila pomoči potrebnih rodov in občini Šmihel-Stopiče velika ali tudi število dobrotnikov nam narašča od dne do dne. Tako imamo danes zopet zabeležiti izredno velikodušen dar. Graščak g. dr. Bertsche je podaril v ta namen 50 q. to je do 200 mernikov krompirja, kar bo prišlo zlasti onim rodbinam v korist, ki so živele le ob dnevnem zaslužku svojih rediteljev. Bog povrni blagemu dobrotniku stoterno.

Zrelostni izpit. Na novomeški gimnaziji se je vršil 2. septembra zrelostni izpit pod predsedstvom g. ravnatelja Franca Brežnik. Kandidat Milan Kuder iz Ljubljane je prestal izpit z dobrim vspehom.

Začetek šolskega leta 1914/15 na c. kr. državni gimnaziji v Novem mestu. V I. razred se bodo vpisovali učenci v sredo 16. septembra. Oglase naj se ta dan s svojimi starši ali njih zastopniki pri gimnazijskem ravnateljstvu ter prineso s seboj krstni list in obiskovalno izpričevalo. Sprejemni izpiti za prvi razred se prične v četrtek 17. septembra ob 9. uri zjutraj pismeno, ob 2. uri popoldne ustno. V II.—VIII. razred se bodo sprejemali učenci 18. septembra. V soboto 19. septembra se otvori šolsko leto s slovesno službo božjo in prizivanjem sv. Duha ob 8. uri zjutraj v frančiškanski cerkvi.

Na srednjih šolah na Kranjskem se prične pouk 16. septembra, koder so slosloja prosta.

Enoletni prostovoljci se na to opozarjajo, da more po § 142, 8 bramb. predp. I. biti njihova uvrstitev še spremenjena. Da ne bodo prizadeti s tem, da si nabavijo predčasno uniforme, gmotno oškodovani, se dovoljuje tudi enoletnim prostovoljcem na lastne stroške, da pridejo k vojakom v civilnih oblekah.

C. kr. okrajno glavarstvo Rudolfovo. Rechbach.

Za ranjence v Ljubljani je pripravljeno 2996 postelj, priredi se jih lahko še več. Kakor čujemo, bodo porabili v ta namen tudi vsa tukajšnja gimnazijska poslopja, vsled česar se šolsko leto 16. t. m. skoro gotovo ne bo pričelo.

Kaj pripovedujejo naši fantje o kozakih. Pravega poguma Rus nima, a utrjeni so bili dobro. Stali so v izkopanih jarkih, nad jarki so imeli deske in streljali in streljali, češ enkrat bo že zadelo. Kadar smo pa naskočili, takrat so pa izgubili pogum. Bežali so ali pa dvigali roke kvišku. Če bi ne bilo njihovih topov. Pa kozaki! Tega nismo prej vedeli. Mnogi imajo na konjih pritrjene male topovčke; prijaše skupina kozakov in vrti na konjih te topovčke, pa učinkujejo kakor strojne puške.

Zopet dve angleški ladji potopljene. Rotterdam, 7. sept. (Kor. urad.) Zopet sta zadeli dve angleški ladji na mine in se potopili, med temi je ena topničarka.

200 milijonov vojne kontribucije mestu Lille. Dunaj, 8. sept. Nemci so naložili francoskemu mestu Lille 200 milijonov vojne kontribucije.

Nemška mornarica ob kitajskem obrežju težko poškodovala dve angleški bojni ladji. Dne 13. avgusta sta se pripeljali v pristanišče Hongkong dve angleški vojni ladji, vsaka s štirimi dimniki, ki sta bili težko poškodovani in ki sta veliko ranjencev na krovu vozili. Poškodovani sta bili vojni ladji ob spopadu z nemškimi križarkami.

Pomorska bitka v južnoameriških vodah. Neuradna angleška poročila pripovedujejo o nekem boju nemške križarice „Karlsruhe“ z angleškima križarkama „Berwick“ in „Suffolk“ ob brazilski obali. Nemška ladja je baje prišla v nizozemsko pristanišče Willemstadt. — V ravno teh vodah je bil po londonskih poročilih potopljen angleški parnik, naložen s premogom vreden 42.000 funtov od nemške križarice „Dresden“. Moštvo ladje se je rešilo.

Vojaki iz Algerije v Carigradu. List „Tanin“ piše, da bo Nemčija poslala vjete francoske vojake, alžirske mohamedance, nazaj v Carigrad k turški vojski. Vojaki so se izrazili, da so se vojskovali proti nemškim četam samo prisiljeni. Nemška vlada jim bo preskrbel tudi denar za na pot.

Na Francoskem vre tudi na deželi. Ne samo v Parizu, marveč tudi v drugih francoskih mestih vre. V Lyonu so bili že javni nemiri.

Francija vpoklicala rekrute. Vlada je odredila, da se vpokličejo rekruti za 1914, in se izvezbajo, da gredo na bojišče. Nato se vpokličejo še rekruti za 1. 1915., da se tudi ti v nekaj mesecih podajo na bojno polje.

Ameriški poslanik ostane v Parizu, da bo skrbel za varstvo državljanov vojujočih se držav.

Japonci ne pridejo v Evropo. Japonski zastopnik v Stockholmu je odločno zanikal, da bi se Japonska vmešala v konflikt v Evropi.

Angleži so izgubili 10.000 mož. Angleži, ki so začetkoma trdili, da so izgubili 4000 mož, sedaj uradno priznavajo, da so izgubili 10.000 mož.

Po pomorski bitki pri Helgolandu. „Frankf. Ztg.“ poroča: Angleške ladje, ki so sodelovale v bitki pri Helgolandu, so se vrstile znatno poškodovane. Neka ladja ima 14 lukenj, ki so začasno zamašene z lesom, mostovi so zviti, dimniki odstreljeni.

Dva angleška parnika uničena. Londonski listi poročajo iz Manchesterja: Angleški parnik „Hyades“ (3352 ton) iz Liverpoola je obstreljevala nemška križarka „Dresden“ in ga je potopila. Tudi angleško ladjo „City of Winchester“ so Nemci potopili.

Ogrskega polkovnika srbski častnik zahrbtno ustrelil. Polkovnik Oton Kleszki, poveljnik ogrskega domobranskega polka, je pri Višegradu padel. Usmilil se je nekega nevarno ranjenega srbskega nadpo-

ročnika in mu je dal iz svoje steklenice piti konjak. Ko se je polkovnik odstranil, je pa Srb svojega dobrotnika z dvema krogla iz revolverja ustrelil. Upravičeno ogorčeno moštvo je nato zahrbtnega srbskega morilca na drobne kosce razsekalo.

Boj nemške in angleške križarice. V bližini San Francisca je prišlo do boja med nemško in angleško križarico. Angleška križarica se je potopila.

Poincare joka. Vhod predsednika francoske republike Poincareja v Bordeaux je bil zelo žalosten. Poincare je bil tako pobit, da je pričel jokati. Mestnim očetom je izjavil, da upa na končno francosko zmago.

Strahovlada srbskih častnikov. Srbski begunci, ki so v Bukarešt pribežali, pripovedujejo, da so srbski častniki vpeljali v Nišu pravo strahovlado. Dva člana skupščine, ki sta kritizirala postopanje vojne uprave, sta bila ustreljena na cesti od častnikov, drugi štirje poslanci so na zahtevanje častnikov aretirani. Po teh nasilnostih je srbska skupščina brez moči in življenja, ker se vsak boji maščevanja častnikov. Kralj se sploh nič ne pokaže, Pašić pa je brez moči in vpliva. Edini, ki vlada in katerega vse posluša, je general Janković, ki ima za seboj vse častnike.

Tretji korak trojnega sporazuma v Sofiji. Poslaniki trojnega sporazuma so že podvzeli tretji korak v Sofiji, da bi zavzela nasproti Srbiji prijazno nevtralnost, da bi lahko Srbija v Bolgariji dobavljala živila in da bi smeli skozi Bulgarijo transporte pošiljati. Predlog ruske vlade, naj Srbija vrne Bulgariji del Makedonije zato, da bi ji Bulgarija pomagala, je srbska vlada odklonila. Bulgarska vlada je posredovalne predloge odklonila.

Revolucijska vlada v Srbiji. „Sabah“ poroča, da je domače turško in bolgarsko prebivalstvo v Stipu in v Kočanu ustavilo mešano vlado. V obeh mestih so razvili turško in bolgarsko zastavo.

Ruski špijoni. Naše stališče proti Rusom je vsled špijonaže domačinov zelo otežkočeno. Domačini so izdajali sovražniku naše postojanke in gibanje naših čet z dimom, ognjem, raznimi dogovorjenimi signali, da celo s procesijami.

Ranjenci iz 3. armadnega zbora. Na Dunaj so pripeljali 1. t. m. šest vlakov ranjencev na severni in na severnozahodni kolodvor s približno 3000 ranjenci.

Finski deželni zbor aretiran. Dunaj, 4. septembra. Po poročilih iz Stockholma so ruske oblasti vse člane finskega deželnega zbora zaradi revolucionarnega mišljenja zaprle.

Indijske čete potujejo v Francijo. „Corriere d' Italia“ poroča, da je došlo v Francijo 25.000 indijskih čet in da jih še 70.000 pričakujejo. To so brez dvoma tiste čete, ki jih je napovedal lord Kitchner, da z njimi ojačijo francosko armado.

Vojaški vlaki ranjencev. „Reichspost“ piše, da na Dunaj neprenehoma prihajajo vlaki z ranjenci z ruskega bojišča. Na tisoče broječa množica jih pričakuje.

Izgredi v Parizu ob begu vlade. Dunaj. Pri odhodu predsednika republike, Poincaréa, je prišlo do velikih demonstracij ogorčene množice, tako, da je morala ponovno nastopiti republikanska garda z golim orožjem proti demonstrantom.

Kaj je s 3. armadnim zborom? Tudi pri nas se razširjajo neresnične govorice, da je 3. vojni zbor (in med temi so vsi naši domači slovenski polki) uničen. Nek graški urednik pa priobčuje odgovor nekega infanterista, ki popolnoma izpodbija neosnovano govorico. Res, da je marsikoga zadelo, ampak o uničenju ne more biti nobenega govora. In kar je še najboljše, ranjencev bo res zelo veliko, mrtvih pa silno malo. In kar je tudi zelo dobro, ruske kroglice so tako majhne in ostre, da se rane prav kmalu ozdravijo. Pri tem je pokazal neko kroglo, ki jo je našel, in na luknjo, ki mu jo je naredila na rokavu bluze. Bila je tako majhna, da jo je bilo s prostim očesom komaj videti.

Anglija kupi portugalsko vojno brodovje. Poročamo po angleških listih, da je kupila angleška vlada portugalsko vojno brodovje. Portugalsko vojno brodovje obsega eno oklopno križarko, štiri križarke, šest modernih topničark, enajst starih topničark in pet torpednih čolnov.

Slovenec zaplenil rusko zastavo. Slovenski ranjenci pripovedujejo, da je v boju z Rusi Slovenec Lovšin zaplenil zastavo nekega ruskega polka. V hudem boju, v katerem so bili slovenski fantje, je iztrgal Rusom rusko zastavo in si jo ovil okoli telesa ter se boril dalje. Lovšin ni ranjen ter se bori dalje na ruskem bojišču.

Kralj Nikita s Francozi kot telesno stražo. Neka cetinjska vest poroča, da je prevzel stražo pri kraljevski palači v Cetinju francoski vojaški oddelek iz Skadra. Črnogorski begunci poročajo o razpoloženju v Črnigori zaradi nastale vojske: Razpoloženje je tako, da je moral kralj svojo telesno stražo ojačiti.

Utrjevalna dela ob Donavi. Budimpeštanski mestni magistrat razglša, da so se že davno nameravana utrjevalna dela ob donavski črti sedaj pričela. V to črto spada tudi Budimpešta.

516 ruskih topov zaplenjenih. Iz Berolina poročajo „Neue Freie Presse“, da je nemška vojska v bitki pri Tanenbergu zaplenila 516 ruskih topov.

Veliko število srbskih ranjencev. Solun, 3. sept. Veliko število srbskih ranjencev so pripeljali v Skoplje. Vse bolnice so prenapolnjene, nedostaja najpotrebnejšega.

Ugoden položaj Nemčije. Prusko vojno ministrstvo je 31. avg. proglasilo, da je vojakov dovolj in da se zato vojni prostovoljci več ne sprejemajo.

Veselje na Dunaju. Poročila o sijajnih zmagah generalov Dankla in Auffenberga so sprejeli na Dunaju z velikim zadoščenjem. Dunajski listi so priredili posebne izdaje.

Telefonska zveza med Parizom in Italijo in kabel Pariz—London pretrgan. Iz Amsterdama poročajo, da se je Nemcem posrečilo pretrgati brzozjavno zvezo med Parizom in Londonom. „Frankf. Ztg.“ pa poroča iz Milana, da je od petka sem telefonična zveza med Parizom in Italijo pretrgana.

Srbi zastrupljajo vodo z mrličmi. V nekem kraju na Srbskem so našli končno vendar naši vojaki vodnjak. Ko je bilo v vodnjaku že manj vode, so morali zajemati globokeje, in kdo more popisati njihovo začudenje, ko so naenkrat s posodo izvlekli iz vodnjaka tudi truplo avstrijskega tovariša, kateremu je sledilo takoj drugo truplo. Srbi so tedaj pred begom, ker niso imeli na razpolago strupa, poskusili vodo zastrupiti z mrličmi.

Dijaška kuhinja.

Ker se 19. t. m. s službo božjo začne šolsko leto na gimnaziji v Novem mestu, javlja podpisani vodja „Dijaške kuhinje“, da pod sedanjimi pogoji ne more sprejeti nikogar na prehrano, in da si število podpisanih pridrži. Dne 17. in 18. septembra daje pojasnila na stanovanju.

Dr. Ciril Ažman.

Nova bitka pred Lvovom.

Uradno se razglša: V okolici Lvova se je pričela nova bitka. Naše čete so začele z ofenzivo. — Vreme je gorko, tudi noči so mile. — Dne 31. avg. se je namreč naše desno krilo velikanski premoči umaknilo do črte Lvov-Mikolajev in se ustavilo pred našo trdnjavo Przemysl. Naše umikanje je bilo torej natanko v načrtu vodstva.

Najnovejša poročila.

Desetdnevna bitka pri Lublinu. S severnega bojišča javljajo, da naše čete že deset dni ljuto obstreljujejo Lublin. Naše čete so izvršile ogromno obkoljevalno operacijo in se postavile severno od Lublina.

Sedaj je zmaga pri Lublinu edino še stvar vztrajnosti in čisto gotovo je, da na to zmago ne bo treba dolgo čakati.

Boj za Antwerpen. Belgijci namepravajo preplaviti južno od Antwerpna ležečo deželo v izmeri 70 štirjaskih milj. Voda bi stala ponekod več čevljev globoko, drugod bi bila zopet zelo plitva. S tem hočejo Belgijci preprečiti, da bi se mogli Nemci bližati mestu.

Timoška srbska divizija uničena. O ponesrečenem vpadu srbske timoške divizije pri Mitrovici se poroča: Kar ni padlo, je utonilo v Savi ali pa je bilo vjeto. Niti eden mož od te srbske ofenzivne čete ni utekel. Ujetih je bilo 5000 Srbov.

Rusi bodo Varšavo branili. Poljska korespondenca v Berolinu javlja iz Varšave, da je ruski poveljnik mesta, general Turbin, izdal poseben manifest na varšavsko prebivalstvo. V tem manifestu se naglašja, da je neresnična vest, da bi ruska armada zapustila Varšavo in da bi je ne branila pred sovražnikom. Varšava je utrjena in ruske čete jo bodo branile do poslednjega trenutka.

Bitka pred Parizom. Privatne brzozjavke nemških listov naznanjajo, da se je v torek pričela vzhodno od Pariza velika bitka. Francosko levo krilo se je spopadlo z nemškim desnim krilom. Bitke se udeležujejo tudi angleški polki. Razteza se bojna črta od Auteuila preko Meaux-Sezanne-Vitry.

Napad na Razputina. Ko je menih Razputin zapustil cerkev, kjer je bilo bogoslužje za zmago ruskega orožja, je bil z dvema streloma iz revolverja ustreljen. Ena krogla ga je zadela v glavo, druga mu je prebila na vratu levo veliko žilo dovodnico. Razputin se je takoj zgrudil mrtev na tla. Ustrelil ga je neki ruski nacionalist. Razputin je bil ena najvplivnejših oseb na carskem dvoru.

Loterijske številke.

Trst, 9. septembra 9 87 89 1 54

Dopisi.

Sent Jernej. Iz vseh krajev prinašajo časopisi novice, kako se naša armada hrabro vojskuje, da se bo maščevala nad umorom našega prestolonaslednika Franc Ferdinanda in visokih njegove soproge nadvojvodinje. — Tudi od nas je šlo mnogo mladeničev in mož v vojsko, vsi navdušeni za pravično reč. Na Mali Šmaren dan popoldne po litanijah smo imeli tudi slovesno procesijo v novi Lurd za zmago naše armade in ljube Avstrije. Že zjutraj se je od več krajev na vozeh veliko romarjev pripeljalo. Molili so glasno sv. rožni venec, litanije in druge molitve, pod vodstvom vseh treh duhovnikov.

Naši vrli pevci so zapeli Ig. Hladnikovo krasno Marijino pesem, nakar so duhovni začeli litanije Matere božje peti. Po končanih litanijah je čast. g. svetnik in župnik Anton Lesjak v vzvišenem govoru razjasnil pravično našo vojsko, in kako so v Ljubljani, na Dunaju in v Budimpešti igrali nadvojvoda Evgenovo koračnico, ko je šel s križem v roki nad Turke v Beligrad ter jih premagal.

Tudi naša procesija je šla k Mariji v novi Lurd s prošnjo, da Ona pri Bogu izprosi zmago naši armadi. Zapeli so še eno lepo Marijino pesem, ter duhovniki še tiste molitve odmolili, ki so za tako priliko namenjene; slovesnost je končala. Ljudje so še molili do trde noči za svoje sinove in može, da bi se hrabro borili, premagali sovražnika in se srečno domov vrnili. Zjutraj smo imeli tudi zahvaljeno pesem za izvolitev novega papeža Benedikta XV.

Predno končam, naj še povem, da se je na Mali Šmaren dan poslovil v cerkvi naš g. kaplan Peter Likar, ki gre k sv. Magdalenii nad Idrijo ovčice past. Bil je tukaj več let zelo delaven, zato so pa tudi v cerkvi zelo pri pridigi za njim

jokali. Ostal bo tu v dobrem spominu! — Tudi toča nam je veliko škodo napravila, vse pridelke je potolkla, skoraj na 3 km široko. O, ubogo ljudstvo!

Zahvala. Zahvaljujem se najtopleje za vse gratulacije in darila, katera sem prejel povodom moje devetdesetletnice, posebno pa poveljstvu slavne meščanske garde, ktero me je blagovolilo počastiti celo z godbo na predvečer mojega jubileja.

Miha Jazbec.

Iz Mirne peči. Na ženitovanju gospodične Kotnikove in gospoda Leopolda Povšeta smo se spomnili tudi naših vojakov in nabrali za Rudeči križ 25 kron 65 vin. Največ zaslug zato ima gostilničar g. Zupančič, ki je dal sam najprvo dober vzgled z 10 kronskim bankovcem; še z večjim darom se je pa spomnil nove cerkve. Naj mu bo na tem mestu izrečena zahvala. Nevesto bomo težko pogrešali, ker je bila dalj časa cerkvena pevka in članica Marijine družbe. Mlademu paru obilo sreče!

Gospodarstvo.

Ureditelj vzajemne pomoči za jesensko vprežno poljsko delo.

V sedanjih težkih vojnih časih so bili doma ostali naši kmetovalci in njih žensko osebje izredno pridni, kajti z združenimi močmi so dobro in hitro pospravili letošnje ne baš slabe pridelke. Delavskih moči se ni nikjer občutno pogrešalo. Enako ugodno se je nadejati, da bodo pospravili krompir in pozneje ajdo ter strniščno repo.

Sveta dolžnost naših kmetovalcev je skrbeti za preživljenje ljudi in živine prihodnjo zimo in spomlad. Lakote in draginje se nam navzlic vsemu prav gotovo ni bati, če vsakdo svojo dolžnost izpolni. Naše kmetijske razmere ne kažejo sedanjega pridelovanja izpreminjati, saj se pri nas ne pečemo s pridelovanjem kupčijskih rastlin, ampak le tistih, ki jih doma, oziroma v deželi rabimo, zato je edino pravo sedaj pri starem gospodarjenju ostati.

Edina težkoča utegne nastati pri jesenski setvi in poljskih delih v nekaterih pokrajinah, kjer je pomanjkanje vprežne živine, bodisi, da so kmetovalci morali oddati svoje konje za vojno, ali pa je in bo vojaška uprava za preskrbovanje vojakov pokupila vprežne vole.

Jesenska setev se mora v redu izvršiti in za tem je z vsemi silami stremeti.

Pri jesenskem oranju in setvi naj izginijo vse medsebojne razprtije ter naj tisti drugim pomagajo, ki so v stanu to storiti. Za oranje in sploh vožnjo naj se po možnosti pritegnejo krave, kjer to še ni običajno in kjer manjka konj in vprežnih volov.

Kjer pa manjka ali bo zmanjkalo toliko vprežne živine, da jesenskih poljskih del vendarle na običajni in zadostni način ne bo mogoče popolnoma izvršiti, pa morajo pomagati kmetovalci iz drugih pokrajin, kjer je še dovolj vprežne živine, ki bodo pri tem le zaslužili in zaslužek je v teh časih vsakteremu dobro došel.

V to svrhu je pa potrebna organizacija, ki jo vzame v svoje roke c. kr. kmetijska družba kranjska.

Podpisana kmetijska družba torej nujno pozivlja:

1. Pri njej naj se ustno ali pismeno zglase vsi tisti, ki so v stanu v jeseni priti kam drugam proti plači voziti, orati in morda tudi sejati. Ti naj sporoče kdaj in za koliko dni morejo od doma z vprežno živino in z orodjem, ki so ga vajeni in kakšno dnevno plačo zahtevajo. Zahteve naj so primerne in nikakor ne pretirane. Z lahko naloženim vozom se more priti s konji na dan 50 km daleč in z volii kakih 30 km in je torej taka vzajemna pomoč daleč naokrog mogoča.

2. Pri družbi naj se zglase istotako ustno ali pismeno tisti posamezni kme-

tovalci, ki rabijo vprežno živino za jesenska poljska dela in naj sporoče za približno koliko delavnih dni jo rabijo. Ti kmetovalci naj se eventuel združeni zglase, ali pa naj v njih imenu županstva, vaška predstojništva, družbene podružnice, zadruga itd. sporoče, koliko vprežnega dela približno rabijo.

C. kr. kmetijska družba bo priglasila za celo deželo zbirala in jih bo nemudno prijavljala ponudnikom in zahtevancem, ki se potem morejo zasebno med seboj glede časa, plače itd. dogovoriti. Vsak zglasilec naj svoj naslov natančno naznači, zlasti svoje bivališče, hišno številko in zadnjo pošto.

Kakor naši hrabri vojaki svoje življenje v blagor naše ljubljene Avstrije v vojni izpostavljajo, tako bodi kmetovalcem, ki so doma ostali, sveta dolžnost dati na razpolago svoje sile in sredstva, da se odvrne zlo, ki je posledica vsake tedaj tudi naše pravične vojske. Nihče naj se ne odtegne pomoči, ki jo je v stanu dati in naj ima pred očmi, da se današnja svetovna vojska bije edinole za gospodarsko premoč in če doma ostali pomagajo, bo zmaga v vseh pogledih na naši strani. Vojaki se bore s puško, ne osramotimo se, mi se pa bojimo z delom nam in poklicancem v velik in odločilen prid!

C. kr. kmetijska družba kranjska.

Fr. Povše, l. r.
predsednik.

Plesnoba na grozdju.

V mnogih krajih se po vinogradih prav hudo širi grozdna plesnoba, ki bo ponekod precejšnji del grozdja uničila.

V zadnjih letih je plesnoba v naših vinogradih stalen gost. Vkljub temu da so bili vinogradniki od strokovnjakov po listih pri predavanjih in pri potovanjih skozi vinograde neštivilokrat poučeni, da in kako je treba trto žveplati, da se jo ubrani pred plesnobo, vendar je bilo le malo takih vinogradnikov, ki so se po tem pouku točno ravnali. Njih trud pa ni bil zastoj. Lepo, zdravo grozdje je njih plačilo.

Tisti pa, ki se izgovarjajo, da to delo ni pri njih v navadi, da po žveplanem grozdju vino smrdi itd., imajo občutno škodo. To vidimo posebno po kostanjeviškem, krškem, metliškem in črnomeljskem okraju. Eno stoji: ravnotako kot smo se prisiljeni po peronospori morali navaditi škropljenja, tako se moramo poprijeti tudi žveplanja trt zoper grozdno plesnobo. To delo mora postati redno delo v naših vinogradih, kakor je redno delo od nekdanje v južnejših avstrijskih kronovinah. Pravilno, vsaj trikratno, tenko žveplanje, ne obsipavanje trt z dobrim, fino zmletim žveplom, pri solnčnem vremenu, obvaruje trto od plesnobe. Zato si pričo mnogih od plesnobe napadenih vinogradov že sedaj zvesto obljubimo, da bomo od prihodnjega leta naprej redno in pravilno svoje vinograde žveplali!

Skalicky.

Gospodarske drobtine.

Trgovina s češpljami je pri nas v Avstriji močno razvita, le škoda, da jo pri nas tako malo čutimo in da smo slej ko prej navezani izključno na par domačih odjemalcev. Koliko tega blaga se proda čez mejo, povzamemo lahko iz sledečih števil. Lani se je prodalo v vnanje države 89.834 metr. centov češpelj, l. 1912 pa celo 372.968 metr. centov. Suhih češpelj se je prodalo lani 136.653 metr. centov in češpljeve mezge (povidla) pa 3.526 metr. centov. To so številke, ki veliko povedo. Pa tudi v našo državno polovico se je veliko češpelj vpeljalo. Tako smo iz Ogrskega dobili lanske leto 84.675 metr. centov češpelj, 3701 metr. cent. suhih češpelj in 2088 metr. centov češpljeve mezge. Kaj bi ne bilo prav, da bi bili tudi mi deležni

te kupčije v vnanje kraje? Dokler bomo navezani le na domače odjemalce, dokler ne bo dobre kupčije navzven v druge kraje, toliko časa bo imel ta sad malo veljave. Skrbimo torej, da se kupčija izboljša in povzdigne!

Za časa vojske — treznost! Ne kuhati žganja! Sadje sušiti!

Slovenci! Rojaki! V dnevih krvave vojske naj vsepovsod med nami vlada sveta treznost! Resni čas vojske je posebno neprimeren za razveseljevanje in zapravljanje. Za razveseljevanje ni povoda, ko je povsod toliko žalosti; istotako ne za zapravljanje, ko preti po mnogih krajih pomanjkanje in draginja, če ne celo lakota. Na vseh straneh je dosti kričečih potreb; in kdor ima preveč denarja, naj pomaga siromakom, ranjencem, vdovam in sirotam. Pivski izgredi bi bili v času vojske dvakrat obsodbe vredni.

Po krščanskem naziranju se smatra vojska po pravici za šibo božjo, ki ima namen, odvrniti ljudstvo od greha, požljivosti, razuzdanosti in ga obrniti na pot pokore, samozataje, skromnosti, rednega življenja. Ni dvoma, da ima ravno pijančevanje velik delež pri splošni razuzdanosti našega časa. To je zakrivilo nešteto grehov in izzivalo jezo božjo. Zato je treba, da z zmernostjo in zdržnostjo izravnamo to, kar smo zagrešili z nezmernostjo.

Posebno naj se domovina naša od pove nesrečnemu žganju, ki jo uničuje. In sicer žganju v vsaki obliki! Ravno nastopa jesen in ljudje bodo imeli veliko sadja. V nič manj kot v 13.000 kotlih se je samo na Kranjskem pretvarjal ta dar božji, sadje, v strupeno žganje. Tega nesmiselnega, potratnega, pregrešnega gospodarstva mora biti konec! Nikdar pa ni bilo bolj potrebno, sadje rabiti bolj pametno in koristno, kakor sedaj v času vojske. Neve se, kako dolgo bo vojska trajala in če ne bo nastalo pomanjkanje živil. V teh časih zdrava živila, kakor je sadje, pretvarjati v strup, je vnebovpijoča neumnost. Vrniti se moramo k prejšnji boljši uporabi

sadja! Ljudje naj sadje suše! To jim pridigujemo že nekaj časa. A letos se mora to v resnici začeti. Žal, da so sušilnice nove vrste pri nas še tako malo poznane in razširjene. Za letos si morajo ljudje pomagati kakor pač znajo. V kratkem pa se mora jeti vpeljavati nov moderni način sušenja.

Opozarjamo, da letos ne bo sliv iz Srbije in najbrž tudi ne iz Bosne in Slavonije, da bi se moglo zadostiti potrebam zahodne in severne Avstrije, kaj še-le Nemčije! Ljudje naj torej suše slive in češplje doma! Zalegle jim bodo za jed in lahko jih bodo tudi prodali. Suh denar spravlja, kdor skrbno in pridno suši slive in češplje. Poklicani faktorji, kakor c. kr. Kmetijska družba, uredništvo „Slovenskega sadjarja“ in drugi naj bi sušenje sadja kar najbolj mogoče pospeševali. Morda bi mogel tudi visoki deželni odbor to stvar kaj podpirati?

Povsod in ob vseh prilikah naj bi se letos posebno ljudje svarili pred pretvarjanjem sadja v alkohol in naj se jim priporoča sušenje sadja.

Sicer pa ne samo žganja, ampak vsake vrste čezmernega pijančevanja bodi v teh resnih časih konec! Če že sicer, naj velja posebno zdaj vsako preobilno popivanje za sramotno! „Sveta vojska“ v Ljubljani.

80

Učenka

se sprejme za manufakturno trgovino, 16 let stara, zmožna tudi nemščine.

Kje, pove upravništvo tega lista.

Podpisana najljudneje naznanjam slavnemu občinstvu, da izvršujem

pečarsko obrt

še vedno in ravno tako dalje, akoravno je bil moj mož vsled mobilizacije vpoklican k vojakom. Imam že priletnega pomočnika, ki obstoji že cel čas pri naši tvrdki in je torej povsem zanesljiv.

Priporočam se za cenjena naročila, kakor popravila in nova postavljanja peči in štedilnikov, ter beležim z odličnim spoštovanjem

76-3-2

Marija Klemenčič.

Kandija pri Novem mestu 1. septembra 1914.

Alfons Oblak — Novomesto

priporoča svojo

bogato zalogo špecerije, galanterije in črevljev.

Glavna zaloga tržaškega dvozvezdnega petroleja ter jedilnega olja znamka „Minerva“. — Zahtevajte vzorce od riža, kave itd., katere pošljem na željo prav rad franko in poštne prosto.

Najnižje cene!

Točna postrežba!

Na drobno in debelo!

65-10-10

Popolnoma varno naložen denar.

HRANILNICA in POSOJILNICA

za Kandijo in okolico, reg. zadr. z neom. zavezo

== v lastnem domu v Kandiji ==

sprejema hranilne vloge od vsacega, če je njen ud ali ne, ter obrestuje po

4³/₄ %

1-0-22

na leto brez odbitka rentnega davka, katerega sama iz svojega plačuje.